

FORTIDSMINNEFORENINGEN

Foreningen til norske Fortidsminnesmerkers Bevaring
VESTFOLD AVDELING

Plan og byggesak
Postboks 10
3251 Larvik

Tønsberg 08.02.02

Høringsuttalelse til forslag til reguleringsplan, kvartal 12 i Larvik sentrum.

Fortidsminneforeningens Vestfoldavdeling har mottatt forslag til reguleringsplan for kvartal 12 i Larvik sentrum. Vi er svært fornøyd med at det gjøres fremstøt for å forbedre det svært uheldige parkeringshuset på Lilletorget, men er mindre fornøyd med dette konkrete forslaget samt konsekvensene for resten av planområdet. Vi vil minne om lokalforvaltningens ansvar for å ivareta lokale kulturminner og miljøer etter Plan og bygningsloven.

Gjennomgang av enkeltobjektene i planområdet

Kvartalet ligger innenfor området som ble rammet av bybrannen i 1884. På kart over Laurvig, av N.S. Krum datert juli 1894, er den eksisterende gamle bebyggelsen i kvartalet tegnet inn. Det er derfor rimelig å legge til grunn at eksisterende eldre bebyggelse er oppført i årene umiddelbart etter 1884. Kvartalet er derfor et resultat av den nye gatestrukturen i området som ble formet umiddelbart etter brannen. Enkeltobjektene i kvartalet representerer stort sett den typiske enkle sveitserbaserte bebyggelse i Larvik i slutten av forrige århundre. Alle de eldre bygningene i kvartalet lar seg lett tilbakeføre da de ikke er endret særlig i selve bygningskroppen. Bevaringsverdien av disse bygningene bør også vurderes i lys av Larviks status som trehusby og behovet for å begrense omformingen av byen til en moderne betongby. Innbyggernes legitime og langsiktige interesse i å opprettholde byhistorisk identitetsfølelse forutsetter at de opprinnelige bygningene ikke erstattes med nye bygninger.

Lilletorget 1: Bygget som parkeringshus, er etter alle forutsetninger et feilgrep - feilplassert "arkitektur" som utklasser omgivelsene både i form, volum og materialbruk.

Kongegata 3: 1 ½ etasje med ark mot gate og bakgård. intakt bygningskropp modernisert eksteriør. Potensiale for tilbakeføring. Bygningen er avtegnet på kart fra 1894. Stor miljøverdi.

Kongegata 32: Relativt ny, 2 ½ etasje og lav grunnmur, bygget i oppsluttende stil.

Sigurdsgate 7: Bygget av Hedrum sparebank etter bankens lokaler brant ned i 1884. På den tiden utviklet banken seg til en av landets betydeligste sparebanker. Nybygget ble utført etter modell av Paul Dues Festivitetenkompleks fra 1873. I Storgaten var det muligheten til å fylle ut et ubebygget portrom mellom eldre patrisierhus som førte til en arkitektur særegen for Larvik. I likhet med Festivitetenbygget er Sigurdsgate 7 sammensatt av en tradisjonell bygn-

ing med saltak og en tårnlignende avslutning med flatt tak. Mens Paul Dues festivitetsbygning fra 1873 er preget av en gotiserende nyrenessanse, er Hedrum sparebanks bygning utført i en enklere nyrenessanse mer preget av strammere klassisistiske grep. Tårnbygningen er avsluttet oventil med en frise av korslagte teglsten. Eksteriøret har ellers en enklere utforming med klare horisontale bånd og enkle men markante vindusmarkeringer. Fasaden er i etterkrigstiden påført mineralitt puss. En tilbakeføring skulle imidlertid ikke være vanskelig å få til. Bygningen har et trappehus mot gårdsplassen. Den originale trappen er på plass. Bygningen er avtegnet på kart fra 1894. Høy bevaringsverdi.

Sigurdsgate 9: Mot gaten er bygningen modernisert, men uten at den opprinnelige bygningskroppen er endret i særlig grad. Mot bakgården er originalt panel, sokkellist og utskårne vindusomramminger i behold. Bygningen har høy grunnmur mot gaten og er bygget i 1 ½ etasje med ark. Bakgården har fremdeles hage og stenvurer i behold. Bygningen er avtegnet på kart fra 1894. Stor miljøverdi.

Olavsgate 2: Hjørnet mot Sigurdsgate er en hjørnebygning med dels høy grunnmur og 1 ½ etasje, som i det ytre er modernisert, men uten at den opprinnelige bygningskroppen er særlig endret. Bygningen har et klart potensiale for tilbakeføring. Nærmeste bygning i Olavsgate ser ut til å ha vært en opprinnelig sidebygning. Bygningene er avtegnet på kart fra 1894. Stor miljøverdi.

Miljø

Den gamle bebyggelsen i strøket er viktig for byen fordi den fremdeles fremstår relativt enhetlig og utgjør en naturlig omkransing av Bøkeskogen. Det er uheldig å erstatte eldre bebyggelse i disse områdene med nybygg. Området ble etter alt å dømme tett utbygget i 1880-90 årene og har fremdeles overveiende preg av denne perioden selv om en del fasader er modernisert. På tidlig 1800-tall var det mer spredt bebyggelse i området. Innenfor dette området forsvant den eldre bebyggelsen i brannen i 1884.

Nabokvartalet mot Bøkeskogen består av sveitsertype bebyggelse som for det meste stammer fra ti-året etter 1884. Det meste av denne bebyggelsen er avmerket på kart fra 1894. Mange av disse bygningene har fremdeles sine opprinnelige fasader og materialbruk i behold. Hvert enkelt av disse byggene er ikke nødvendigvis av høy bevaringsverdi, men inneholder samlet en svært høy miljøkvalitet som også forutsetter autentisitet. Dvs at miljøkvaliteten forsvinner om de opprinnelige bygningene erstattes med nybygg, uavhengig av kopierende eller oppsluttende karakter. Samspillet mellom opprinnelige bygningsvolumer, bakgårder med hager, grønt og trær samt gjenkjennelses og identifikasjonsverdien som ligger i det opprinnelige om det så bare er tømmerkjernenes fortsatte eksistens, er helt vesentlige å bevare om Larvik fortsatt skal oppleves av innbyggerne som en by med historisk kontinuitet og fortsatt leve opp til betegnelsen nordens største trehusby.

På den andre siden, mot vest, er kvartal 13 og 14 oppført nylig i en mer moderne og påkostet utforming og materialbruk enn parkeringshuset. De to nyoppførte kvartalene vender seg med lukkede og lite "urbane" fasader mot gateløpene. Dersom uttrykket urban skal forstås som "noe som kjennetegner et bymiljø" vil vi påpeke at kvartal 13 og 14 samt den planlagte oppgraderingen av parkeringshuset, ikke representerer en urbanitet som er representativ for trehusby Larvik. Vi bestrider at den er ønskelig.

”Urban” i betydningen ”dannet” kan etter vår oppfatning ikke brukes som karakteristikk av de omtalte kvartalene. Kvartal 13 og 14 samt de fremlagte planene for kvartal 12 kjennetegnes først og fremst av manglende respekt for omgivelsene. Vi vil peke på at begrepet ”urbanisme” bl.a. betyr respekt og dannelse. Volum, materialbruk, eksteriørutforming og til dels høyder står i grell kontrast til omkringliggende områder. Vi vil peke på at det planlagte kvartal 12 viderefører en brutal erobring av innbyggernes fellesrom som effektivt ble påbegynt med kvartal 13 og 14. Det er etter Fortidsminneforeningens oppfatning ikke gitt at en slik ”kontinental urbanisme” er ønskelig her. Vi spør om ikke denne formen for ”urbant” felttog heller enn kontinentalt kan betegnes som en særegen provinsialisme for norske tettsteder og småbyer som ikke gjenkjenner sin egenart som positiv. Vi ser gjerne at reguleringsplanen og prosjektet omarbeides slik byens særegne kultur og strøkets historiske karakter tas hensyn til. Det vil være i tråd med en virkelig kontinental urbanisme.

Felt 1: parkeringshuset.

Bøkeskogen har alltid vært Larviks krone. Bøkeskogen omkranses av eldre trehusbebyggelse som oppfattes som en naturlig del av bybildet. Slik har det alltid vært. Parkeringshuset er i seg selv uheldig så nær Bøkeskogen og situasjonen blir ikke bedre av ytterligere påbygg. Om disse gjøres i en annen farge og skrås har det neppe noen vesentlig betydning for oppfatningen av bygget fra gatenivå. Man kan ved selvsyn se at påbyggene vil synes godt. Etter vår oppfatning bør parkeringshuset i stedet trappes ned ved at det beskjæres. Slik det er i dag og slik det er tenkt, er bygningen et brudd på området naturlige og historiske profil. Selv om man nærmer seg bebyggelsens mønehøyde på nedsiden av Lilletorget, vil volum, høyde og bygningsformens sluttede omriss bidra til å forsterke inntrykket av massive utklassende volumer, nærmet å regne som et gigantisk skihopp. Bruk av glass gir ikke i seg selv et transparent uttrykk. Floatglass gir et avvisende kjølig og massivt uttrykk.

Prosjektet har for lange og dominerende horisontale markeringer og burde brytes opp mer markant i vertikale partier. Vi stiller oss avventende til mer konkrete fasaderiss. Vi stiller oss tvilende til om bruk av treverk i seg selv på en så voluminøs kasse kan forlede det menneskelige øye til å se noen tilpasning til trehusbebyggelsen i naboskapet. Å fargelegge påbyggene på taket vil neppe medføre annet enn en markant kontrast til Larviks blå sommerhimmel (brukerne skal vel ikke pålegges blendingsgardiner?). Vi mener det antydende arkitektoniske grepet ikke er godt nok og ber om at prosjektet omarbeides med en klar føring om hensynstagen til den eldre bebyggelsen. Vi er enig i en del av kommunens kommentarer til byggeprosjektet for parkeringshuset men oppfatter til gjengjeld enkelte vurderinger vedr. høyder og påbygg som en arkitektursproglig polstring av byggherrens ønske om en bedre fortjeneste.

Fortidsminneforeningen har følgende kommentarer:

- 1 Felt 1, Parkeringshuset bør barberes og trappes ned heller enn å påbygges selv om tilbygde etasjer trekkes tilbake, skrås og fargelegges.
- 2 Felt 1, parkeringshusets fasade bør i markant grad markeres vertikalt.
- 3 Felt 1, parkeringshusets fasade bør få en materialbruk som harmonerer bedre med omgivelsene. Det innebærer ikke kopierende arkitektur. Et moderne formsprog kan gjøres mer vellykket i forhold til omgivelsene.
- 4 Vi har ingen innvendinger mot utbygging av felt II, dersom det forutsettes oppsluttende arkitektur i volumer og høyder som forholder seg respektfullt til den eldre bebyggelsen .

- 5 Vi mener Felt III bør gis reguleringsbestemmelser som forutsetter bevaring av eksisterende hovedbygning mot gaten.
- 6 Vi mener felt IV bør gis bestemmelser som forutsetter bevaring av eldre bebyggelse og opprettholdelse av bakgårdene til Sigurdsgate 9 og Kongegata 30 (3020/1220)

Fortidsminneforeningens Vestfoldavdeling ber om at planforslaget omarbeides og ovennevnte bemerkninger innarbeides.

Med hilsen

Dyveke Bast
leder

Kopi: Vestfold fylkeskommune

Farmannsveien 30 3100 Tønsberg
Bankgiro 2480.30.21690